

НАПРЯМ 5. ФІЛОСОФІЯ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ. СУЧАСНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА МЕТОДИКИ

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-310-4-33>

ІННОВАЦІЙНІ ПРАКТИКИ ЯК ОСНОВА МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ

Бойко С. М.

*кандидат філософських наук, старший дослідник,
завідувач сектору авторського педагогічного новаторства відділу
інноваційної діяльності та дослідно-експериментальної роботи
Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти»
м. Київ, Україна*

Самойленко Г. Е.

*методист вищої категорії сектору експериментальної педагогіки
відділу інноваційної діяльності та дослідно-експериментальної роботи
Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти»
м. Київ, Україна*

Модернізація змісту освіти в умовах сучасних глобалізаційних процесів та в умовах війни в Україні (починаючи з 2014 р. і по теперішній час) передбачає підготовку здобувачів освіти, здатних вибудовувати стратегії власного особистісного та професійного зростання, налагоджувати стосунки в соціумі, а також спроможних до продуктивного партнерства, використання й упровадження інновацій у майбутній професійній діяльності.

Сучасне суспільство зацікавлене в підготовці саме таких здобувачів освіти, які мають адекватно реагувати на виклики сьогодення, бути мобільними та соціально затребуваними в різних галузях життєдіяльності. Проте, в умовах війни в Україні чимало здобувачів освіти виявляються не готовими до реалізації вимог, що ставляться до них як до гармонійно розвинутих особистостей, спроможних жити в злагоді із самим собою та суспільством.

В умовах війни стало зрозумілим, що на українських здобувачів освіти впливають різні обставини і не лише зовнішні, а й такі, що проникають у найпотаємніші пласти їх внутрішнього світу, змінюючи дитячі та юнацькі установки на життя, світогляд, світовідчуття,

світобачення, ціннісні пріоритети, життєві орієнтації, психологічний і емоційний стан.

Такі обставини вимагають послідовного і негайного реформування української системи освіти, її модернізації та трансформації. Інноваційна освітня діяльність у цьому питанні є одним із важливих шляхів подолання сучасних проблем.

Мета дослідження – здійснити теоретико-методологічний аналіз упровадження інноваційних практик в систему роботи закладів освіти України як основи модернізації змісту освіти України.

Методологічною та теоретичною основою дослідження є методологія сприйняття й інтерпретації нового в педагогіці, психології, соціології; технологія наукового проектування й ефективного втілення комплексу методів і прийомів у роботу закладів освіти; узагальнення досвіду впровадження інноваційних практик в закладах освіти в умовах проведення експериментів та реалізації інноваційних освітніх проєктів усеукраїнського рівня, які координує Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти».

Серед українських науковців окреслення ціннісних основ модернізації змісту освіти й визначення ефективних умов впровадження інноваційних технологій в освітній процес розкривають у своїх роботах В. Андрущенко, І. Бех, Л. Ващенко, Л. Даниленко, І. Дичківська, О. Дубасенюк, К. Журба, І. Зязюн, С. Кириленко, О. Козлова, В. Кремень, В. Луговий, О. Маринівська, В. Огнев'юк, В. Паламарчук, І. Підласий, О. Попов, О. Савченко, С. Сисоєва та ін.

У світовій педагогічній громадськості вагомий інтерес до інновацій виявляється у створенні інформаційних служб (Центр дослідження інновацій в освіті під егідою ЮНЕСКО, Азіатський центр педагогічних інновацій для розвитку освіти), публікації періодичних видань, таких як: «Педагогічні інновації», «Інформація та інновація в освіті» (за участі Міжнародного бюро з питань освіти (Франція, Париж)) та інших наукових видань, що узагальнюють педагогічні нововведення в різних країнах світу.

Аналіз сучасних досліджень проблеми педагогічних інновацій показує, що питання їх впровадження і реалізації залишається досить актуальним і широко обговорюваним.

У науковій літературі поняття «інновація» трактують як нововведення, новизну, зміну, оновлення, новий підхід, створення якісно нового [3; 4]. Головна мета інновацій в освіті, на думку авторів «Енциклопедії освіти», полягає у необхідності відповідати викликові глобалізаційних трансформаційних, екологічних проблем у світі.

Впровадження інновацій в освіті покликане сприяти вдосконаленню методів та форм освітнього процесу з метою підвищення його якості.

Метою застосування інновацій в освіті є пришвидшення процесів модернізації освіти у відповідності до вимог сучасності.

У Законі України «Про інноваційну діяльність» зазначено, що «інноваційна діяльність» – це діяльність, що спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг.

Інноваційний проєкт – це комплекс заходів і процедур, необхідних для розроблення, створення та реалізації інноваційного продукту і (або) інноваційної продукції, що відображені у комплекті документів, складених відповідно до вимог законодавства.

Українська освіта в умовах війни, глобалізаційних змін і сучасних викликів має надзавдання: по-новому готувати здобувачів освіти до життя в інформаційному й цифровому просторі, формувати особистість з інноваційним мисленням, інноваційною культурою, здатністю до інноваційної діяльності.

У цих умовах важливим є перехід до інноваційних моделей навчання, які характеризуються системним запровадженням комплексів педагогічних методів і прийомів, спрямованих на постійне залучення учнів до активної навчально-пізнавальної діяльності, що характеризується інтенсивною багатосторонньою комунікацією суб'єктів діяльності, обміном інформацією, результатами діяльності учнів, вчителів і батьків. Таке навчання спонукає здобувачів освіти до ініціативності, творчого підходу та активної позиції у всіх видах зазначеної діяльності, передбачає не отримання, а здобування, створення, конструювання знань, умінь, компетентностей самим учнем, що значно підвищує результативність навчання.

Досліджуючи результати проведення експериментів та реалізації інноваційних освітніх проєктів усеукраїнського рівня з 1996 по 2020 роки, було виявлено, що найбільш поширеними були такі напрями інноваційної освітньої діяльності: дослідження ефективних шляхів реалізації Концепції Нової української школи; виховання національно свідомої особистості; формування громадянської компетентності старшокласників в умовах інноваційного розвитку закладу освіти; впровадження здоров'язбережувальних технологій в освітній процес; навчання основам технологій та робототехніки як складової STEM-освіти; упровадження тьюторської технології у систему роботи закладів освіти України [1]; створення інноваційних моделей закладів освіти (зокрема авторських); виховання учнів на морально-етичних цінностях; впровадження в освітній процес методів розвивального навчання тощо [2].

В умовах воєнного стану в Україні напрями досліджень переважно сфокусувалися навколо таких проблем: дослідження організації безпечного середовища в закладах освіти; вивчення особливостей змішаного навчання; удосконалення цифровізації освіти; впровадження інформаційних технологій і здоров'язберезувальних методик; надання психологічної допомоги; застосування тьюторського супроводу здобувачів освіти; оновлення змісту, форм і методів навчання та виховання; створення ефективної системи національно-патріотичного виховання в умовах воєнного стану; створення STEM-центрів; впровадження навчально-методичного забезпечення початкової освіти в умовах реалізації нового Державного стандарту початкової загальної середньої освіти; формування громадянської компетентності учнів різних вікових груп в умовах становлення Нової української школи; впровадження сучасних інформаційних технологій («Єдина школа») в освітню управлінську діяльність; формування культурологічних компетентностей у навчанні іноземних мов за європейським виміром та ін. [5].

Проведений аналіз дозволяє дійти висновку, що модернізація системи освіти в Україні, за умов сучасних глобалізаційних процесів і воєнного стану, спрямовується на розвиток фундаментальної науки, українських та світових культурних цінностей, орієнтації на ідеали демократії і гуманізму, які необхідні для існування та розвитку громадянського суспільства.

Сучасний етап розвитку національної системи освіти в умовах війни визначається вмінням застосовувати і впроваджувати освітні інновації, що спрямовані одночасно як на збереження досягнень минулого, так і на модернізацію сучасної системи освіти (відповідно до вимог часу, новітніх надбань науки, культури та соціальної практики й психологічної допомоги).

Перспективним на майбутнє є дослідження інноваційних освітніх практик, що спрямовані на реалізацію Концепції «Нова українська школа».

Література:

1. Бойко С. М. Упровадження тьюторської технології у систему роботи закладів освіти України через здійснення дослідно-експериментальної роботи. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. 2020. № 73. Том 1. С. 23–29. URL: http://chasopys.ps.npu.kiev.ua/archive/73/part_1/7.pdf

2. Впровадження ідей, систем, моделей, технологій у практику роботи закладів загальної середньої освіти як результат експериментів

усеукраїнського рівня. Інформаційно-аналітичний довідник / Упорядники С. В. Кириленко, Н. А. Бессараб ; за заг. ред. Ю. І. Завалевського. Київ-Чернівці : «Букрек», 2020. 144 с.

3. Кириленко С. Інноваційні технології в забезпеченні розвитку сучасного навчального закладу. *Проблеми освіти*, 2022. № 1(96). С. 158–169. URL: <https://doi.org/10.52256/2710-3986.1-96.2022.10>

4. Мариновська О. Я. Педагогічна інноватика & Менеджмент інновацій : навч.-метод. посіб. Івано-Франківськ : Місто НВ, 2019. 504 с.

5. Освіта України в умовах воєнного стану. Інноваційна та проектна діяльність : науково-методичний збірник / за загальною ред. С. М. Шкарлета. Київ – Чернівці «Букрек», 2022. 140 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-310-4-34>

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧА ЗВО

Борова Т. А.

*доктор педагогічних наук,
професор кафедри педагогіки, іноземної філології та перекладу
Харківського національного економічного університету
імені Семена Кузнеця
м. Харків, Україна*

Ян Сісі

*аспірант кафедри педагогіки, іноземної філології та перекладу
Харківського національного економічного
університету імені Семена Кузнеця
м. Харків, Україна*

Науково-педагогічна діяльність викладача закладу вищої освіти (ЗВО) за останні роки набуває різноманітності, що відбувається під впливом як зовнішніх, так і внутрішніх факторів. Обговорення питань вищої освіти, що проводиться нині, практично не зменшує навантаження викладача і, здебільшого, не має всебічного урахування індивідуальності науково-педагогічного працівника.

У зв'язку з цим виникає низка суперечностей, а саме: між соціальними та професійними аспектами діяльності (комерціалізацією